

Seminář pedagogické psychologie

Autoregulace učení

Terminologie

- učení se vs. řízení vlastního učení (Kulič, 1992)
  - řízení učení – *vnější (více rozpracováno), vnitřní*
  - *„Jsme odpovědní za své vlastní učení, ale je otázkou, jestli všichni mohou být odpovědní za řízení svého učení“*
(Candy, 1987, Garrison, 1992)
-
-

Autoregulace

- autoregulace (sebepojetí, sebehodnocení)
- zdroje
  - vnější (rodiče, učitelé, kamarádi)
  - vnitřní (vč. tzv. osobnostní autoregulace)
- autoregulace učení – aktivita v procesu učení po stránce činnostní, motivační i metakognitivní; stanovuje si cíle, iniciuje a řídí své úsilí a používá specifických strategií s ohledem na kontext učení
(Zimmerman, 1998)

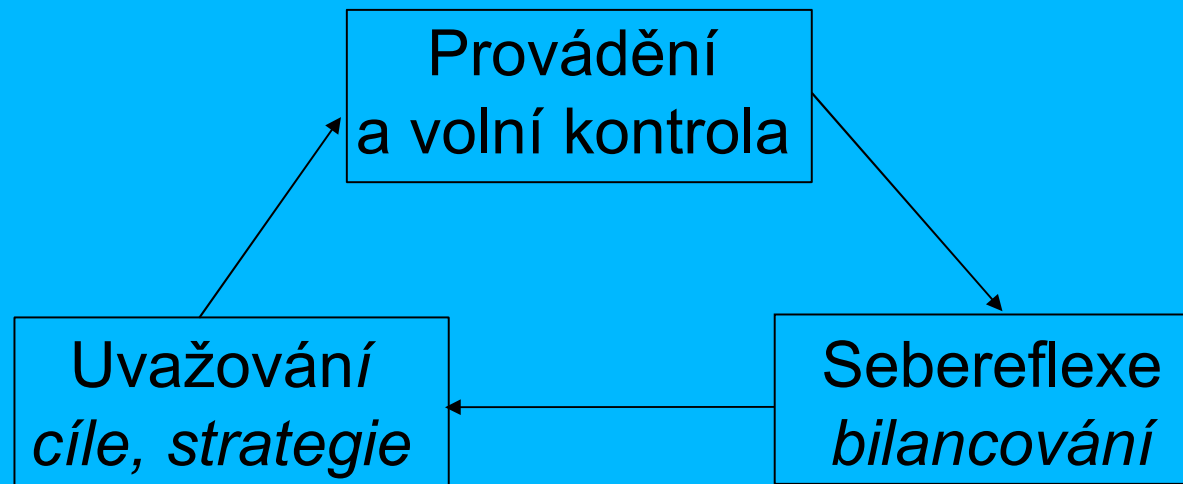
Autoregulace - předpoklady

- potencialita každého žáka
- výuka musí umožnit získat dovednost „jak se učit“
- vnější řízení má stimulovat autoregulaci
- v prepubertě rozvoj metakognitivních strategií
- postupným zdokonalováním se žák stává nezávislým na vnějším řízení
- může postupně lépe zvládat své emoce při učení
- postupně aktivní přístup k prostředí pro učení
- rozvoj vázán na rozvoj „já“ (self)
- není ryze individuální proces; utváří se ve spolupráci s druhými (párové, skupinové, vrstevnické učení...)
- je to aktivní proces; nelze „předat návod“
- rozvíjí se více při souladu s vnějším řízením
- celoživotní proces

(Mareš, 1998)

Teorie

- přehled teorií – Čáp, Mareš, s. 508
- teorie cyklických fází (Zimmerman, 1998)

Autoregulace v praxi

(Zimmerman, Schunk)

- uvažování

Začátečníci

- cíle chaotické, nespecifické
- orientace na výkon, výsledek
- nízké self-efficacy
- nezájem

Pokročilí

- cíle hierarchické, specifické i perspektivní
- orientace na proces učení
- dostatečně vysoké self-efficacy
- vnitřní motivace

Autoregulace v praxi

(Zimmerman, Schunk)

- provádění a volní kontrola

Začátečníci

- mají nejasný plán
- nedůvěřují si, používají sebesnižování
- kontrolují jen výsledky

Pokročilí

- mají jasný plán
- věří si
- kontrolují průběh i výsledky

Autoregulace v praxi *(Zimmerman, Schunk)* *- sebereflexe*

Začátečníci

- vyhýbají se sebehodnocení
- příčiny úspěchu a neúspěchu hledají ve svých schopnostech (neovl.)
- reagují na sebe negativně
- v měnících se podmínkách zmatení

Pokročilí

- snaží se o sebehodnocení
  - příčiny úspěchu a neúspěchu hledají v použité strategii (ovlivnitelné)
  - reagují na sebe pozitivně
  - dobrá adaptace i měnícím se prostředí
-
-

Výkon a jeho souvislosti

- cíle, které si žák stanovuje
- autoregulace
- výkon (průběh)
- motivace

ovlivněny i kontextem

Možnosti při diagnostice - sledujeme:

- Kognitivní učební strategie
- Metakognitivní strategie
- Strategie vedoucí k poznání sebe samého
- Motivační strategie

nejlepší je kombinace kvantitativního a kvalitativního přístupu

---

Vedení k autoregulaci

- není možný pouhý „nácvik“; nutný rozvoj „já“
  - zdroje
    - *sociální*
    - *osobnostní*
    - *situační*
  - cílený nácvik:
    - *vyučování strategiím, praktické provádění a. strategií, zpětná vazba o účinnosti a. strategie, monitorování sebe samého, sociální opora, sebereflexe*
-
-

Metody

Pod vedení učitele

- verbální instruování
- předvedení vzoru
(*nápodoba*)
- supervize
- reciproční vyučování
- podpůrné vyučování
- transakční vyučování

S vrstevníky

- vrstevnické učení
- kooperativní učení
- skupinové učení

Využití techniky

- CAL systémy

Pod vedením sebe samého

- sebemonitorovací protokoly
- žákovský deník
- domácí příprava
- samostatná praxe

Záznamový arch (Lan, 1998)

Kapitola	1	2	3	4	5(...)
Klíčové prvky učiva					
<i>Celkový čas věnovaný učení z textu</i>					
<i>Z toho aktivní učební čas</i>					
<i>Celkový čas věnovaný řešení úloh</i>					
<i>Z toho aktivní učební čas</i>					
<i>Celkový čas věnovaný diskusi o učivu</i>					
<i>Z toho aktivní učební čas</i>					
<i>Celkový čas věnovaný učivu ve škole</i>					
<i>Z toho aktivní učební čas</i>					
<i>Celkový učební čas ve všech předchozích formách činnosti</i>					
<i>Z toho aktivní učební čas</i>					
<i>Vnímaná výsledná kompetence</i> <i>(práce s daným prvkem učiva – 1 bod min.; 10 max.)</i>					
Celkový čas a aktivní učební čas					